

Credința și fapta

Foaie duminicală a parohiei "Toma Cozma"

Redacția: Str. Toma Cozma, nr.41, tel/fax 211273

Duminica după Botezul Domnului

Agheasmatarul donat parohiei noastre de familia Constantin și Elena Borș

Evangelia duminicii Începutul propovăduirii Domnului (Matei IV, 12-17)

12. Și Iisus, auzind că Ioan a fost întemnițat, a plecat în Galileea.

13. Și părăsind Nazaretul, a venit de a locuit în Capernaum, lângă mare, în hotarele lui Zabulon și Neftali,

14. Ca să se împlinească ce s-a zis prin Isaia prorocul care zice:

15. «Pământul lui Zabulon și pământul lui Neftali spre mare, dincolo de Iordan, Galileea neamurilor;

16. Poporul care stătea în întuneric a văzut lumină mare și celor ce ședeau în latura și în umbra morții lumină le-a răsărit».

17. De atunci a început Iisus să propovăduiască și să spună: Pocățiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor.

Din tâlcuirea Evangheliei

- Sfântul Ioan Gură de Aur -

Pentru care pricină S-a dus Iisus în Galileea? Iarăși, ca să ne învețe să nu mergem în întâmpinarea încercărilor, ci să fugim de ele și să le evităm. Că nu-i o crimă să nu te arunci singur în primejdie, ci să nu i te împotrivești cu bărbăție, când ai căzut în ea.

Deci, după ce ne-a învățat aceasta și a potolit invidia iudeilor, a plecat în Capernaum (Matei 4, 13), ca în același timp să împlinească și profeția și să Se grăbească să pescuiască și pe dascălii lumii, că acolo trăiau ei, ocupându-se cu pescuitul.

„Pământul Zbulonului și pământul Neftalimului, calea mării, dincolo de Iordan, Galileea neamurilor; poporul ce ședea în întuneric a văzut lumină mare” (Matei 4, 15-16; Isaia 9, 1-2).

„Întuneric” aici nu înseamnă întunericul acesta material, ci înșelăciunea și necredința. De aceea profetul a și adăugat: „Celor ce ședeau în latura și în umbra morții lumină le-a răsărit” (Matei 4, 16, Isaia 9, 2). Vorbind de lumină, n-a spus numai lumină, ci „lumină mare”, numită în altă parte „lumina cea adevărată”; tălmăcind „întunericul”, îl numește „umbra morții”. Apoi arătând că n-au găsit lumina, căutând-o ei înșiși, ci că Dumnezeu de sus li s-a arătat și a strălucit; n-au alergat ei mai întâi la lumină.

„De atunci a început Iisus să propovăduiască și să spună: «Pocățiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor»”(Matei 4, 17).

– „De atunci”. De când ?

- De când a fost aruncat Ioan în închisoare.

- Dar pentru ce Iisus n-a predicat chiar de la început? Într-un cuvânt, pentru ce avea nevoie de Ioan, când mărturia propriilor sale fapte Îl predicau?

- Ca să cunoști și de aici vrednicia dumnezeiască a lui Iisus, că precum Tatăl a avut profeți așa și El și ca să nu dea nici un prilej de hulă nerușinaților iudei. De altfel era chiar nevoie să dea mai întâi altul mărturie despre El și nu El însuși. Dacă și după atâtea da mari și de multe mărturii și dovezi, iudeii spuneau: „Tu mărturisești despre Tine; mărturia Ta nu este adevărată” (Ioan 8, 13), ce n-ar fi spus dacă El primul ar fi mărturisit despre El când a venit în mijlocul lor, fără ca Ioan să fi spus ceva ? Aceasta este pricina că Matei însemnează că „de atunci”, adică după întemnițarea lui Ioan, a început Iisus să predice. Și începându-Și predica, învăța tot ceea ce predica și Ioan, fără ca în predica sa să vorbească încă ceva despre El însuși.

Din sinaxarul săptămânii

În ziua de *11 ianuarie*, Biserica Ortodoxă îl pomenește pe *Cuviosul Teodosie cel Mare, începătorul vieții de obște*. Acest precuvios părinte era din satul Mogarion, din ținutul Capadociei, și se trăgea din părinți dreptcredincioși, primind de la aceștia o educație aleasă. De foarte tânăr a dobândit treapta de citeț al bisericii, fiind iscusit scriitor de cărți sfinte.

Simțind în inima lui chemarea Domnului, a părăsit vremelnicia acestei vieți, plecând la Ierusalim, unde a intrat în viața de obște a unei mănăstiri. La porunca starețului Longhin, Sfântul Teodosie a condus o vreme o mănăstire, pe drumul spre Betleem. Simțind însă că laudele încep să-i schimbe inima, s-a retras într-o peșteră din munte. Adunând numeroși ucenici, Sfântul Teodosie a zidit o mare mănăstire aproape de Betleem, unde, pentru prima dată în Palestina, a introdus regulile vieții de obște, de unde și numele de „întemeietorul vieții de obște”. În ciuda vârstei înaintate, până la sfârșitul său, Sfântul Teodosie nu a schimbat nimic din asprimea vieții sale petrecută în post, în priveghere și în rugăciune. A trecut la cele veșnice, având 105 ani, în anul 529, la 11 ianuarie.

În ziua de *13 ianuarie*, în calendarul creștin ortodox sunt pomeniți *Sfinții Ermil și Stratonice*. La începutul secolului al IV-lea, Liciniu, conducător al Imperiului Roman de Răsărit (308 – 321) și unul dintre cei mai aprigi prigonitori ai creștinilor, a aflat de la unul din ostașii săi că se află în ținutul Iliricului un diacon, cu numele Ermil, care de mult timp disprețuiește zeitățile romane și spune că „idolul nu este nimic în lume și că nu este alt Dumnezeu decât numai Unul”(I Corinteni 8, 4). Tulburat de această îndrăzneală, împăratul Liciniu a poruncit să fie adus diaconul Ermil înaintea sa. Acesta nu numai că nu s-a împotrivit, ci a cerut ostașilor să nu fie legat căci va merge de bună voie să se înfățișeze înaintea împăratului pentru a-și mărturisi credința.

A fost astfel închis și supus la numeroase și grele chinuri. În timpul suferințelor pe care le îndura, Sfântul Ermil îi mulțumea lui Dumnezeu pentru faptul de a-l putea mărturisi, rugându-L pe Hristos să-l întărească până la sfârșit. La un moment dat s-a auzit chiar un glas care i-a vestit că peste trei zile va fi izbăvit de chinuri. Martor al celor petrecute, Stratonice, temnicierul Sfântului, care era creștin în taină, s-a întristat și i-a oferit îngrijiri. Pentru aceasta a fost părât împăratului și chinuit pentru mărturisirea credinței sale.

În cele din urmă, în ziua de 13 ianuarie 303, cei doi creștini, Ermil și Stratonice, și-au aflat sfârșitul mucenicesc, fiind spânzurați de un copac, iar trupurile au fost ciopârțite și aruncate în Dunăre, în apropierea orașului Singidunum (Belgradul de astăzi). După trei zile, trupurile lor au fost găsite, scoase din apă și îngropate împreună.

Sfântul Antonie cel Mare este pomenit de Biserica Ortodoxă la *17 ianuarie*; Acest mare sfânt era de neam egiptean, din satul Come, de lângă vestita cetate Heracleopolis, din Egiptul de Sus. S-a născut către anul 250, învățând de la părinții și de la moșii săi

credința în Hristos. Avea doar 20 de ani, când, într-o zi de duminică, ascultând Evanghelia zilei: „Dacă voiești să fii desăvârșit, du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer; apoi, vino și urmează-Mă” (Matei 19, 21) și înțelegând chemarea, a vândut tot ce avea, dând o sumă relativ mică surorii sale mai tinere, pe care a încredințat-o unei comunități de fecioare (partheon). La vârsta de 35 de ani, cam pe la începutul domniei lui Dioclețian și Maximian, Sfântul Antonie a traversat Nilul, s-a închis într-o cetățuie părăsită și a rămas acolo 20 de ani, fără a ieși la lumina zilei, aducându-i-se pâinea necesară supraviețuirii de două ori pe an. După scurgerea celor 20 de ani, prietenii au venit și au spart ușa, convinși că îl vor găsi mort. Spre marea lor uimire, „Antonie a ieșit ca dintr-un altar în care se afla scufundat ca în taine și era purtat de Dumnezeu”.

Avea acum o experiență duhovnicească deosebită și se bucura de o mare receptivitate în rândul ucenicilor. Astfel, la chemarea lui Antonie s-au pus temeliile vieții monahale organizate, deșertul devenind o adevărată cetate spirituală. Modul de viață monahală la care chema Sfântul Antonie era cel *anahoretic*, adică al trăirii singuratică. În paralel cu acest mod de viață, Sfântul Pahomie a pus temeliile comunităților monahale cu mod de viață *cenobitic*, al trăirii în comun. La începutul sec. al IV-lea d. Hr., când persecuțiile împotriva Bisericii creștine s-au întezit mulți creștini fiind arestați și martirizați, Sfântul Antonie și-a părăsit locul de retragere, îndreptându-se spre Alexandria, pentru a-i încuraja pe creștinii de acolo. Dar nici pacea care a urmat valului de persecuții nu i-a adus liniștea mult dorită, Sfântul Antonie angajându-se în combaterea ereziilor care au apărut.

Dornic să își regăsească liniștea necesară rugăciunii, Antonie s-a alăturat unei caravane de sarazini și s-a retras în muntele Kulzum, nu departe de Marea Roșie. Acolo a rămas până la sfârșitul vieții lui, în 356.

Cum am văzut deja, retragerea în deșert nu a fost pentru Sfântul Antonie o abandonare totală a comunității umane. Periodic, el revenea în mijlocul oamenilor, vindecând diverse boli și îndemnându-i pe creștini pe calea lui Hristos. Când un filosof l-a întrebat pe Sfântul Antonie cum poate îndura singurătatea deșertului fără cărți, el i-a răspuns: „Cartea mea, filosofule, este natura lucrurilor create și este mereu alături de mine pentru a citi în ea cuvintele lui Dumnezeu ori de câte ori voiești”.

Este greu de rezumat în câteva cuvinte care a fost impactul vieții și al exemplului dat de Sfântul Antonie cel Mare. Să spunem, doar că viața și învățătura sa au constituit temeiul vieții monahale din întreaga lume creștină. Pentru noi, cei de azi, viața Sfântului Antonie cel Mare rămâne temei pilduitor de dăruire față de credința ortodoxă. Chemării sale îi putem răspunde nu prin retragerea „în pustie”, cât mai ales prin credința puternică, respect față de natură și semeni și mai ales prin rugăciune neîncetată.

După *Proloagele*, vol. I

Semnificațiile onomastice ale săptămânii

Ermil, Ermilia – reproduce grecescul *Hermy(l)os*, format de la *Hermes*, numele vechiului zeu grec.

Stratonic – nume augural de origine greacă, este un compus din elementele *stratós*, „armată” și *niké*, „victorie”.

Tatiana – este un derivat adj. de la vechiul nume gentilic roman *Tátius*, a cărui origine se pierde în epoca legendară a formării Romei. O altă interpretare pornește de la gr. *tátto* sau *tásso*, „a aranja, a fixa, a determina”.

Teodosie, Teodosia; Tudose – nume teoforic de origine greacă, este un compus din elementele *Théos* „Dumnezeu” și *didomi*, „a dăru”.

Vitalie – nume afectiv de origine latină, este o creație a onomasticii creștine pe baza adj. *vitalis*, „cu viață, referitor la viață, esențial, indispensabil”, de al subst. *vita* „viață”.

După *Dicționarul enciclopedic al numelor de botez*

Predicarea evangheliei

Îndemnul Mântuitorului : „*Pocăiți-vă că s-a apropiat Împărăția cerurilor*”(Mt 4,17) este același cu care și Sf. Ioan Botezătorul și-a început propovăduirea în pustiul Iordanului (Mt 3,2), la fel fiind îndemnați să facă și Sf. Apostoli când au fost trimiși să vestească Evanghelia (Mt 10,7).

Sf. Teofilact Bulgarul interpretează acea „*lumină mare*” pe care a văzut-o „*poporul care stătea în întuneric*” ca fiind predicarea Evangheliei, ce aduce lumină în inimile oamenilor, mai ales atunci când împlinesc cuvântul Evangheliei („*Fericiți cei ce aud cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc pe dânsul*” – Lc 11,28). Legea Vechiului Testament aducea și ea lumină, dar una mai mică. Iar „*umbră a morții*” este o metaforă pentru păcat. Faptul că lumina „*le-a răsărit*” arată că nu noi am căutat lumina, ci ea ni s-a arătat, ca și cum ar fi venit la noi.

Mântuitorul a început să propovăduiască după ce Ioan a fost închis, pentru că aștepta ca mai întâi Ioan să mărturisească pentru El și să-I gătească calea pe care avea să vină.

Împărăția cerurilor poate fi Însuși Hristos, precum și viața sfințită prin fapte bune. Sf. Teofilact Bulgarul întrebându-se retoric: „*Atunci*

când petrece omul ca un înger, oare nu este ceresc?”, răspunde: „*De aceea, Împărăția cerurilor este întru fiecare dintre noi, de vom viețui îngereste*”.

În Biserica Ortodoxă cei care sunt datori să predice cuvântul lui Dumnezeu sunt numai slujitorii ei – episcopii, preoții, diaconii – hirotoniți canonic. Mirenii, în cazuri speciale, pot deveni misionari, ca ajutoari ai clericilor, numai cu binecuvântarea ierarhilor respectivi.

Principalele condiții cerute unui misionar laic sunt :

- evlavie și viață curată;
- buna cunoaștere a dogmelor credinței Ortodoxe;
- să cunoască bine canoanele apostolilor, ale celor 7 Sinoade Ecumenice și ale Sfinților Părinți;
- să fie sub ascultarea și supravegherea ierarhilor din eparhia în care activează.

Fără respectarea acestor condiții principale și obligatorii, misionarii laici care lucrează în afara Bisericii pot contribui la inițierea unor eresuri și, astfel, la dezbinarea Bisericii.

Însă cei care au datoria principală de a propovădui Evanghelia sunt păstorii Bisericii, adică episcopii și preoții. În Biserică preoții predică cel mai mult cuvântul lui Dumnezeu pentru că, mai tot timpul, sunt în mijlocul credincioșilor – fiii lor duhovnicești.

Un preot bun trebuie să fie și un bun predicator, întrucât printr-o predică vie și caldă el poate să ajungă la inima credincioșilor și să le schimbe viața. Dar pentru a putea să facă acest lucru, preotul trebuie să îndeplinească câteva condiții obligatorii :

- să aibă o viață morală exemplară , atât el , cât și familia lui;
 - să fie un om de rugăciune;
 - să fie un bun teolog, deci să cunoască în profunzime Sf. Scriptură și învățăturile Sfinților Părinți;
- Însă și credincioșii sunt datori să-i ajute pe preoți, să-i asculte, să se roage pentru ei și să nu-i judece, pentru că trebuie să vadă în ei mai ales niște purtători ai harului divin sfințitor.

A consemnat Alexandru

(după Arhim. Ilie Cleopa, *Predici la duminicile de peste an Sf. Teofilact Bulgarul, Tâlcuirea la Evanghelia după Matei*)

“Pentru că mulți amăgitori au ieșit în lume, care nu mărturisesc că Iisus Hristos a venit în trup – unul ca acesta este amăgitorul și antihristul – luați aminte la voi înșivă”

II Ioan 7-8

Agheasma Mare săvârșită pe izvor la fantana parohiei

Despre apa Sfințită, sau Agheasma

Dacă pentru existența și întreținerea vieții este necesară apa, pentru viața duhovnicească a omului, Apa Sfințită sau Agheasma este prezentă în diferite momente și împrejurări ale vieții lui, de la leagăn până la mormânt.

În cultul ortodox, agheasma este de două feluri: *Agheasmă Mică* sau *Sfeștanie* și *Agheasmă Mare*.

Agheasma Mică se săvârșește în biserică, vinerea, înainte de Sfântul Maslu, dar și la anumite zile cu dedicație specială – la 1 februarie, însoțită de rugăciunile Sfântului Trifon, dedicate anului agricol, sau la *Izvorul Tămăduirii*, împreună cu imnele și binecuvântarea pascală.

Mai frecvent, agheasma mică se oficiază în afara bisericii, la solicitarea credinciosului, pentru sfințirea și curățirea vieții, a muncii sale, a obiectelor, dar și a naturii înconjurătoare:

- la domiciliu, în cadru solemn, pentru binecuvântarea casei, sau pentru mulțumire, dar și în cadru intim, însoțită cu post și rugăciuni speciale pentru diverse situații sau nevoi din viața fiecărei familii;
- la locul de muncă, la inaugurarea unor obiective sau așezăminte publice, sau chiar la începerea unei activități.

Agheasma Mare se săvârșește o dată pe an, la sărbătoarea Bobotezei, întru amintirea și cinstirea Botezului Domnului de către Ioan. Întrucât sfințirea acesteia are loc în însăși ziua în care Mântuitorul Hristos a sfințit apele, botezându-se în Iordan, și se săvârșește în cadrul unei slujbe speciale, prin rostirea

de două ori a întreitei invocări a Duhului Sfânt, Agheasma Mare are o putere deosebită și se bucură de o cinste aparte în Tradiția Ortodoxă.

Creștinii participă cu evlavie la Liturghia Bobotezei și apoi la slujba de sfințire a apei oficiată în cadrul unei procesiuni și apoi iau Agheasma Mare și o duc acasă în vase curate, utilizate doar în acest scop, unde o vor păstra, la loc de cinste, de preferință în partea de răsărit, sub icoane, sau acolo unde se aprinde candela. Pentru a preveni utilizarea accidentală inadecvată, este necesar ca sticla în care se pune, să poarte o etichetă.

Cum se folosește Agheasma Mare ?

- ❖ *Se poate consuma.* În special, se recomandă în perioada dedicată sărbătorii Botezului Domnului, respectiv, între 5 și 13 ianuarie. De asemenea, în caz de boală gravă, mare necaz, sau primejdie, precum și la recomandarea preotului.
- ❖ *Se utilizează pentru stropire.* În cele 8 zile după Bobotează, se stropesc cu Agheasmă Mare casele creștinilor, gospodăria, curtea, vitele, păsările, grădinile, ogoarele, livezile, viile, mașinile și, în general, toate bunurile și obiectele pe care dorim să le punem sub ocrotirea și binecuvântarea lui Dumnezeu. (Amintim aici că este însă total contraindicat a se stropi cu agheasmă produse electrice sau electronice aflate sub tensiune). Tot prin stropire se poate utiliza, la recomandarea preotului, în situații conflictuale în familie, în caz de pericol sau de tulburări sau năluciri de la cel rău, în cazuri de împătımire sau deznădejde.
- ❖ *Se poate utiliza pentru milostenie.* Sunt mulți creștini care, pentru neputința trupului sau "din binecuvântate pricini" – cum spune chiar rugăciunea de sfințire – nu pot veni să ia Agheasma Mare. E bine să ne gândim și la ei și să le ducem noi acasă, spre binecuvântare, împăcare și mulțumire sufletească. De asemenea, să stropim spațiile de folosință comună (uscătoare, subsoluri, casa scării, etc.), sau locurile unde sunt tensiuni între locatari.
- ❖ *În biserică, de către preot.* Păstrată în vase curate, sau în Agheasmatar (un vas metalic de o formă specială), Agheasma Mare e dată de către preot credincioșilor care nu pot primi Sfânta Împărtașanie. De asemenea, e utilizată pentru sfințirea bisericilor, obiectelor de cult, icoanelor, veșmintelor

Prin gustarea și stropirea cu Agheasmă Mare, se izgonesc duhurile cele necurate, se curăță mintea de patimi și păcate, se îndepărtează toată răutatea, omul se apropie de Dumnezeu prin rugăciune, primind sănătatea trupei și sufletească, iar natura și lumea se umple de sfințenie și binecuvântare.

Părintele Aristide